OSMAN BİN MAZ'ÛN (radıyallahü anh)

İlk Müslümanlardan. Künyesi, Ebû Sâib'dir. Doğum târihi bilinmemektedir. Vefâtında ihtilaf vardır. Hicretin ikinci yılında vefât ettiği de rivâyet edilir. Babası Maz'ûn bin Habîb, annesi Sahile binti el-Anbes'dir. Zevcesi Havle binti Hakim'dir. Abdurrahmân ve Sâib isimlerinde iki oğlu vardır.

Osman bin Maz'ûn (radıyallahü anh) temiz bir yaratılışa sahipti. İslâmdan önce de düzenli ve ağırbaşlı bir yaşayışı vardı. Müslüman olmadan önce hiç içki içmemiş "Aklı giderip, benden aşağıdakileri bana güldüren bir şeyi içmem" demiştir. Böyle bir insanın her türlü kemâli, iyiliği ve güzelliği emreden İslâmiyeti kabûl etmemesi düşünülemezdi. İslâmın ilk günleriydi. Daha gizlilik devriydi. Resûlullah (aleyhisselâm) henüz Erkam'ın evine teşrîf buyurup, orada İslama davete başlamamışlardı. Bir gün, Osman bin Maz'ûn, Ubeyde bin Haris, Abdurrahmân bin Avf, Ebû Seleme bin Abd-il-Esed Ebû Ubeyde bin el-Cerrâh (r.anhüm) Peygamber efendimizin (aleyhisselâm) yanına gittiler. Resûlullah (aleyhisselâm) onlara İslâm'ın ne olduğunu anlatınca, hepsi orada müslüman oldular.

Ahmed bin Hanbel'in (radıyallahü anh) Müsned'inde, ise Osman bin Maz'ûn'un (radıyallahü anh) İslama girişi hakkında şöyle bir rivâyet vardır: Resûlullah (aleyhisselâm) bir gün Mekke'de evinin yanında oturuyordu. O sırada Osman bin Maz'ûn oradan geçiyordu. Resûlullah'a bakıp, tebessüm etti. Bunun üzerine Resûlullah, ona "Biraz oturmaz mısın?" buyurdu. Osman bin Maz'ûn (radıyallahü anh) bu teklifi kabûl etti. Peygamberimizin (aleyhisselâm) karşısına oturdu. Resûlullah (aleyhisselâm) konuşuyordu. Konuşurken o sırada mübârek gözlerini göğe dikti. Sanki kendisine bir şeyler anlatıyor, o da bunu kavramak istiyor gibi başını

sallıyordu. Bu sırada Resûlullah’ın (aleyhisselâm) Osman bin Maz’ûn ile ilgisi kalmamıştı. Bu hâl bir müddet devam etti. Peygamberimiz (aleyhisselâm) bundan sonra gözünü sağ tarafından aşağı doğru ağır ağır indirdi. Bilâhare Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) bu hâli Peygamber efendimizden sordu. Kendisinde, daha önce böyle bir şeye rastlamadığını söyledi. Resûlullah (aleyhisselâm) Osman bin Maz’ûn’a “Ne yaptığımı gördün mü?” diye sordu. O da gördüklerini olduğu gibi anlattı. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) “Sen otururken, bana Allahü teâlânın elçisi
Cebrâil (aleyhisselâm) geldi” buyurdular. Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) “Allahü teâlânın elçisi mi?” diye sordu. Resûlullah (aleyhisselâm): “Evet” buyurdular. Osman bin Maz’ûn “Cebrâil sana ne söyledi?” diye sordu. Resûlullah (aleyhisselâm) da: “Muhakkak ki Allah, adâleti, ihsânı ve akrabaya vermeyi emrediyor. Zinâdan, fenâlıklardan ve insanlara zulüm yapmaktan da nehyediyor (yasak
ediyor). Size böylece öğüt veriyor ki, benimseyip
tutasınız.” (Nahl sûresi 90) âyetini indirdi” buyurdu.

Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) “Bu hâdise üzerine kalbimde îmân yeşerip yerleşti. Hazreti Muhammed’in (aleyhisselâm) sevgisi, gönlüme düştü.” dedi. Hazreti Osman bin Maz’ûn’un İslama girişi Resûlullah’ı (aleyhisselâm) çok sevindirdi. Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) müslüman olduktan sonra evine gitti. Ailesine de İslâmı anlatıp, onların da İslâm ile şereflenmesine vesîle oldu. Böylece, ailece müslüman olma bahtiyarlığına kavuştu. Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) müslüman olunca, müşriklerin çeşitli eziyet ve işkencelerine uğradı. Bunun üzerine, Peygamberimiz’in (aleyhisselâm) müsaadesi ile Habeşistan’a hicret etti.

Aradan bir hayli zaman geçmişti. Habeşistan’daki müslümanlara Kureyşliler müslüman oldu, diye yalan bir haber ulaştı. Bunun üzerine, müslümanlar Habeşistan’dan ayrılıp, Mekke’ye doğru yola çıktılar. Fakat Mekke’ye yaklaşınca, haberin yalan olduğu anlaşıldı. Mekke’ye girerlerse, durumlarının iyi olmıyacağını biliyorlardı. Aralarındaki görüşmelerden sonra her biri Mekke’de bir dostunun himâyesinde kalmağa karar verdiler. Böylece Mekke’ye açıktan girme imkânını elde etmiş oldular. Bu himâyeyi elde edemiyenler de vardı. Bunlar ise, Mekke’ye girişlerini gizli yapmak zorunda kaldılar.

Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) Velîd bin Mugîre’nin himâyesine girmişti. Ancak, müslümanın, bir müşriğin himâyesi altında olması hazmedilir bir şey değildi. Müşriklerin himâyesine giren bütün müslümanlar, bu durumun acısını ve ağırlığını, bütün şiddetiyle rûhlarının derinliklerinde hissediyorlardı. Îmânları buna asla müsâade etmiyordu. Zaten bütün bu sıkıntılı ve perişan durumlara onlar sebep olmuşlardı. Geçici bir rahat için, onların himâyesine girmeği imânlarından fedâkârlık sayıyorlardı. Bu yüzden himâye altına girenlerin hepsinin kalbi kırık ve üzgün idi. Bu üzüntüyü en çok hissedenlerden biri de Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) idi. Kendi kendine “Vallahi, benim arkadaşlarım, Allah yolunda çeşit çeşit eziyet ve sıkıntı çekerken, bir müşriğin himâyesinde rahat ve emniyet içinde yaşamam, bu belâlardan uzak kalmam benim için büyük bir eksikliktir, dedi.” Doğruca, Velîd bin Mugîre’ye gitti. Onun, hakkındaki himâyesini red ettiğini söyledi. Velîd bin Mugîre, niçin himâyesinden çıktığını, kendisini rahatsız eden birisi mi olduğunu, sordu. Böyle bir şey olmadığını ancak “Bir müşriğin himâyesinde olmak biz müslümanlara yakışmaz. Üstelik bizim perişan hallere düşmemize sebep oldunuz. Ben Allahü teâlânın himâyesinden râzıyım. Bize O’nun garantisi kâfidir.” cevabını verdi. Bunun üzerine Velîd “Öyleyse bu reddi Mescid-i Haram’da açıktan yap” dedi. Beraberce Mescid-i Haram’a gittiler. Velîd orada, Osman bin Maz’ûn’un (radıyallahü anh), himâyesini, red ettiğini söyledi. Osman (radıyallahü anh) da onun sözünü tasdîk etti. Orada, “Ben Allahü teâlâdan başkasının himâyesinde bulunmayı sevmiyorum, onun için, Velîd’in üzerimdeki himâyesini red ettim.” Bu redde, orada bulunanların hepsi şahid oldu. Artık o himâyesizdi.

Osman bin Maz’ûn hazretleri imânı ve inancından hiç taviz vermemiş, en ağır eziyet ve hakaretler bile onu davasından vazgeçirememişti.

Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) Velîd bin Mugîre’nin himâyesinden çıktıktan sonra, bir gün, Kureyşlilerin meclisine gitti. Orada meşhûr câhiliyye şairi Lebîd de bulunuyordu. O yazdığı bir kasîdeyi okuyor, herkes onu dinliyordu. Lebîd “Şüphesiz Allahü teâlâdan başka herşey bâtıldır” mısra’ını okurken, Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) “Doğru söyledin.” “Her ni’met mutlaka zevale (yok olmağa) mahkûmdur” mısra’ını okurken de, “Yalan söyledin, Cennet ni’metleri zeval bulmaz, dâimidir” demişti. Lebîd bu söze çok kızmış, Küreyşlilere sitem ederek “Ey Kureyş! Sizin

meclisinizde böyle kimseler olmazdı. Ne oldu size?” dedi. Kureyşliler Lebîd’e, “Sen ona bakma, o zaten bizim dinimize, putlarımıza da karşı gelip, başka bir yol tuttu, daha önce Velîd bin Mugîre’nin himâyesinde idi, bunu da red etti” diyerek onu teskine çalıştılar. Bu sırada, müşriklerden Abdullah bin Ümeyye, Osman bin Maz’ûn’un (radıyallahü anh) gözüne şiddetli bir yumruk vurup, gözünü mosmor yaptı. Velîd yeğenine yapılanı gördüğü halde hiç yardımcı olmamış, aksine “Himâyemi red etmeseydin böyle olmazdın” demişti. Osman bin Maz’ûn’un tek suçu var idi. O da Allahü teâlâya îmân etmesi ve bu îmân istikametinde konuşmasıydı. Karşılaştığı bu üzücü durum, Osman bin Maz’ûn’u (radıyallahü anh) durduramamış içindeki alev alev kabaran imânını taşırmış, “Vallahi, Allah için, bu sağlam gözüm de, öncekinin akıbetine uğrasa gam yemem. Ben Allahü teâlânın teminatındayım. Rıza yolunda, gözüme vurulan tokatın ecrini Allahü teâlâ verecektir. Kimden Allahü teâlâ râzı olursa o bahtiyardır. Bana sefîh ve yolunu şaşırmış da deseler ben Muhammed’in (aleyhisselâm) dîni üzereyim. Bana ne kadar zulm etseler, eziyet etseler de bu yolda yürüyeceğim” dedi. Bu samimi ve içten gelen ifadeler, Velîd’e tesir etmiş olduğundan Velîd, Hazreti Osman’a “Gel, tekrar himâyeme gir.” dedi. Hazreti Osman ona, “Ben Allahü teâlâdan başkasının himâyesine giremem” cevabını verdi.

Osman bin Maz’ûn’un (radıyallahü anh) gözüne müşriklerden Abdullah bin Ümeyye tarafından o yumruk vurulunca, orada bu acıya içten katılan, sanki kendisine vurulmuş gibi olan bir kişi vardı. O da Hazreti Sa’d bin Ebî Vakkas idi. Çünkü müslüman kardeşine atılan bu tokat, ona atılmış, demekti. Bunu kabûl edemiyen Hazreti Sa’d yerinden fırlayıp, o da, o kâfirin suratına müthiş bir yumruk indirdi. Abdullah bin Ümeyye’nin yüzü gözü kanlar içerisinde kaldı. Böylece o, lâyık olduğu cezayı bulmuş oldu.

Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) Mekke’de kaldığı müddetçe, başına gelen belâ ve musibetleri sabırla karşıladı. Resûlullah (aleyhisselâm) hicrete izin verince, kardeşleri Abdullah, Kudâme, zevcesi ve oğlu Sâib ile beraber Medine’ye hicret etti. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) Medine’de onunla Ebü’l-Heysemi kardeş yaptı.

Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) hicretin ikinci senesinde Bedir harbi sırasında hastalandı. Tedâvisine çalışılmış, fakat iyileşememişti. Nihâyet hicretten otuz ay sonra ebedî âleme göçtü. Medine’de ilk vefât eden Sahâbî o oldu. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) o kefenlenirken alnından öptü. “Sen de dünyâdan bir şey elde etmedin, dünyâ da senden etmedi.” buyurdu. Mübârek gözlerinden akan yaşlar Osman bin Maz’ûn’un (radıyallahü anh) yanaklarına damladı. Osman bin Maz’ûn’un (radıyallahü anh) techîz ve tekfîni bitmişti. Bu sırada Ümmül-Alâ; Osman bin Maz’ûn’a (radıyallahü anh) şöyle seslendi. “Ey Ebâ Sâib! Ben şunu kesin olarak ifade etmek isterim ki, Vallahi Allahü teâlâ sana ikramda bulunmuştur.” dedi. O zaman Resûlullah (aleyhisselâm) şöyle buyurdu: “Allahü teâlânın ona ikram ettiğini nereden biliyorsun?” Ümmül-Alâ tekrar “Yâ Resûlallah! Anam babam sana feda olsun... Bunu bilmiyorum. Fakat, Allahü teâlânın üstün kıldığı kimdir?” diye sordu. Peygamber efendimiz “Vallahi Osman için hayır ümid ediyorum. Ancak ben Allahü teâlânın Peygamberi olduğum hâlde, başıma ne geleceğini bilmem.” Ümmül-Alâ: “Anam babam sana feda olsun Yâ Resûlallah bunu kimse bilemez” dedi. Ümmül-Alâ, o günden sonra, bir daha kimse için böyle sözlere cesâret edemediğini söylemiştir.

Ümmül-Alâ, bilâhare rüyasında Hazreti Osman’a âit bir çeşme gördüğünü, bunu Resûlullah’a anlattığını, Peygamber efendimiz onun, Hazreti Osman’ın ameli olduğunu, buyurduğunu, anlatmıştır.

Ebû Alkame de şöyle nakleder: Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) vefât etmişti. Resûlullah techîzini emretti. Techîz, yıkama ve namazının kılınması bitince, kabrine kondu. Bu sırada zevcesi, “Ey Ebâ Sâib! Cennet sana afiyet olsun” dedi. Peygamber efendimiz sen bunu nereden biliyorsun? buyurdu. Zevcesi “Yâ Resûlallah! Gündüzleri oruç tutar, geceleri namaz kılardı.” dedi. Resûlullah (aleyhisselâm) “Allahü teâlâ ve Resûlünü severdi, desen kâfi idi.” buyurdu. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) Osman bin Maz’ûn’u çok severlerdi. Bu yüzden onun ayrılığından çok müteessir ve mahzûn olmuşlardı.

Osman bin Maz’ûn’un (radıyallahü anh) vefâtı sırasında müslümanların henüz bir kabristanı yoktu. Resûlullah (aleyhisselâm) Eshâbı için, bir kabristan arıyordu. Medine etrâfına teşrîf buyurdular. Bâki’ ile emr olundum, buyurarak orayı kabristan seçtiler. Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) oraya defn edildi. Böylece Bâki’a ilk defn edilen o oldu. Osman (radıyallahü anh) kabre indirilirken, Resûlullah (aleyhisselâm) “O bizim ne iyi selefimizdir.” buyurdu. Kabrinin baş tarafına

bir taş dikti. Ondan sonra birisi vefât edince, Resûlullah’a (aleyhisselâm) “Nereye defn edelim.” diye sorulur, Peygamberimiz de (aleyhisselâm) “Selefimiz Osman bin Maz’ûn’un yanına” buyururlardı.

Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) dünyâya hiç rağbet ve tama’ etmez, devamlı ibadetlerle meşgûl olurdu. Peygamber efendimiz o vefât ettiği zaman “Dünyadan üzerine birşey bürünmeden çıktı.” buyurmuştur.

Gecelerini namaz kılmak, gündüzlerini de oruç tutmakla geçirirdi. Bu husûs Peygamber efendimize haber verildi. Ona, “Ben senin için güzel bir örnek değil miyim?” buyurdu. Hazreti Osman bin Maz’ûn “Babam, anam sana feda olsun! Bu soruyu niçin sordunuz dedi. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) “Devamlı olarak gündüzlerini oruçla, gecelerini de namazla geçiriyormuşsun.” buyurdu. Hazreti Osman bin Maz’ûn; “Öyle yapıyorum” dedi. Bunun üzerine Resûlullah (aleyhisselâm) “Gözlerinin, senin üzerinde hakkı var. Bedeninin hakkı var, ailenin hakkı var. Namaz kıl, fakat aynı zamanda yat ve uyu. Oruç tut, ancak bazan da tutma. Ey Osman! Allahü teâlâ beni ruhbanlıkla değil, tatbiki kolay bir din ile gönderdi.” buyurdu. Böylece Resûlullah efendimiz (aleyhisselâm) Osman bin Maz’ûn’a (radıyallahü anh) ibâdet ve niyazda mu’tedil olmasını tavsiye buyurmuşlardır. Osman bin Maz’ûn (radıyallahü anh) orta boyda, koyu esmer, geniş ve bir tutam kadar sakallı idi.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-Evliyâ, cild-1, sh. 102

2) El-A’lâm, cild-4, sh. 214

3) Tabakât-ı İbn-i Sa’d, cild-3, sh. 393

4) El-İsâbe, cild-2, sh. 464

5) El-İstiâb, cild-3, sh. 85